

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

29. De totius iuris Canonici diuisione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

pere. Nihilominus Leges, & Canones non prohibent, Iudices esculenta, & poculenta gratis data accipere. In l. Plebiscito ff. de Officio Præfulis, sic est: Plebiscito continetur, ne quis Præsidum munus, donumve caperet, nisi esculentum poculentumve, quod intra dies proximos prodigatur, & c. statutum, §. Insuper De Rescrip. in 6. habetur. Insuper ut gratis, & cum omni puritate Iudicium coram ipso procedat, nullum munus, vel quicquam aliud, nisi forsitan esculentum, vel poculentum mera liberalitate oblatum, quod paucis consumi possit diebus. Hæc ibi. Huiusmodi esculenta, & poculenta Xenia vocantur, & iure permittuntur, quia non videntur Iudicum animos mouere, eo quod res modicæ sine ad esum, & potum data. Quæres, quantum temporis spatium intelligant Iura, cum dicunt, ea modica esse, quæ intra proximos dies, vel paucos prodiguntur. Respondet Glossa in c. statutum, De Rescrip. in 6. in verbo Paucis, id Iudicis arbitrio relinqui: Et nihilominus, inquit, duo saltem dies non videntur exclusi. Vnde videtur Glossa triduum intelligere. Habenda etiam est ratio personarum, videlicet, Iudicis, accipientis, & dantis, & consuetudinis, loci, vel patriæ; & rei etiam esculentæ, vel poculentæ, quæ datur, & accipitur.

Cap. XXIX.

De totius Iuris Canonici diuisione.

IVS Canonicum, quod attinet ad libros, quibus scriptum continetur, in quattuor partes diuiditur, in Decretum videlicet, Decretales, Sextum, & Clementinas. Decretum, in tres Patres est diuisum: prima pars continet centum distinctiones: Secunda, triginta sex causas habet, quarum singulæ in quæstiones diuiduntur, & quælibet quæstio in capita, at verò Quæstio. 3. causæ trigessimæ tertiæ continet tractatum de poenitentia in 7. dist. per capita diuisum. Tertia Pars Decreti continet tractatum de consecratione in quinque distinctiones distributum.

Solet Decretum citari quatuor modis: Primò sic: *dist. in 1. 26. cap. Acutus*, ita ut Acutus sit principium capituli, quod in ea distinctione continetur. Secundo modo, sic: *17. quæst. 1. cap. Decima*. Tertio modo tractatus de Poenitentia allegatur sic: *De poenit. distinct. 2. c. Septies*. Quarto, Tractatus de Consecra. ita in medium produci solet: *De consec. dist. 1. cap. Vasa*.

Decretales, in quinque libros diuise sunt: in primo lib. agitur de munere, & officio Personarum Ecclesiasticarum; & propterea agitur de Summa Trinitate, & Fide Catholica, quam credere, profiteri, & docere debent Ecclesiastici viri.

De constitutionibus:
De Rescriptis.
De Consuetudine.
De Postulatione Prælatorum.
De Electione, & electi potestate.
De Translatione Episcopi, vel electi.
De Auctoritate, & vsu Pallij.
De renunciatione.
De supplenda negligentia Prælatorum.
De Temporibus ordinationum.
De scrutinio.

De ordinatis ab Episcopo, qui resignauit Episcopatum.
De ætate, & qualitate, & ordine præficiendorum.
De sacra Vnctione.
De Sacramentis non iterandis.
De filijs Presbyterorum ordinandis, vel non.
De seruis non ordinandis, & eorum manumissione.
De obligatis ad ratiocinia, ordinandis, vel non.
De corpore vitiatis ordinandis vel non.
De Bigamis non ordinandis.
De Clericis peregrinis.
De Officio Archidiaconi.
De Officio Archipresbyteri.
De Officio Primicerij.
De Officio Sacristæ.
De Officio Custodis: De officio Vicarij.
De Officio, & Potestate Iudicis delegati.
De Officio Legati.
De Officio Iudicis ordinarij.
De Officio Iudicis.
De Maioritate, & Obedientia.
De Treuga, & Pace.
De Pactis.
De Transactionibus.
De postulando.
De Procuratoribus.
De Syndico.
De ijs, quæ vi, metusve causa fiunt.
De in integrum restitutione.
De alienatione iudicij mutandi causa facta.

LIBRO secundo agitur de iudicijs, & ijs, quæ ad iudicia pertinent: cuius Tituli sunt:

De Iudicijs.
De Foro competenti.
De Libelli oblatione.
De Mutuis obligationibus.
De Litis contestatione.
Ut lite nõ contestata non procedatur ad testium receptionem.
De Iuramento calumnizæ.
De Dilationibus.
De Ferijs.
De Ordine Cognitionum.
De Plus petitionibus.
De causa possessionis, & proprietatis.
De Restitutione spoliatorum.
De Dolo, & Contumacia.
De eo, qui mittitur in possessionem, causa rei seruandæ.
Ut lite pendente nihil innouetur.
De sequestratione possessionis, & fructuum.
De Confessis.
De Testibus, & Attestationibus.
De Testibus cogendis, vel non.
De Fide Instrumentorum.
De Præsumptionibus.
De Iureiurando.
De Exceptionibus.
De Præscriptionibus.
De sententia, & re iudicata.
De Appellationibus, recusationibus, & relationibus.
De Clericis peregrinantibus.
De Confirmatione vtili, vel inutili.

LIBRO tertio agitur de rebus, que ad Clericos, & Ecclesias pertineant: cuius Tituli sunt:

De Vita, & honestate Clericorum.
 De Cohabitatione Clericorum, & mulierum.
 De Clericis coniugatis.
 De Clericis non residentibus in Ecclesia, vel Prebenda.
 De Præbendis, & Dignitatibus.
 De Clerico agrotante, vel debilitato.
 De Institutionibus.
 De Concessione Præbendæ.
 Ne sede vacante aliquid innouetur.
 De ijs quæ fiunt à Prælati sine consensu Capituli.
 De ijs quæ fiunt à maiori parte Capituli.
 Ut Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur.
 De Rebus Ecclesiæ alienandis, vel non.
 De Precarijs.
 De Commodato.
 De Deposito.
 De Emptione, & Venditione.
 De Locato, & Conducto.
 De Rerum permutatione.
 De Feudis.
 De Pignorijs, & alijs Cautionibus.
 De Fideiusforibus.
 De Solutionibus.
 De Donationibus.
 De Peculio Clericorum.
 De Testamentis, & vicinis voluntatibus.
 De Successionibus ab intestato.
 De Sepulturis.
 De Parochijs, & alienis Parochianis.
 De Decimis, Primitijs, & oblationibus.
 De Regularibus.
 De Transuentibus ad Religionem.
 De Conuersione Coniugatorum.
 De Conuersione Infidelium.
 De Voto, & Voti redemptione.
 De statu Monachorum, & Canonicorum Regularium.
 De Religiosis domibus, vt Episcopo sint subiectæ.
 De Capellis Monachorum, & aliorum Religiosorum.
 De Iure patronatus.
 De Censibus, Exactionibus, & procurationibus.
 De consecratione Ecclesiæ, vel altaris.
 De Celebratione Missarum, & Sacramento Eucharistiæ, & Diuinis officijs.
 De Baptismo, & eius effectu.
 De Presbytero non baptizato.
 De Custodia Eucharistiæ, Chrismatis, & aliorum Sacramentorum.
 De Reliquijs, & Veneratione Sanctorum.
 De Obseruatione ieiuniorum.
 De Purificatione post partum.
 De Ecclesijs ædificandis, vel reparandis.
 De Immunitate Ecclesiarum, Coemeteriorum, & rerum ad eas pertinentium.
 Ne Clerici, vel Monachi Secularibus negocijs se immisceant.

IN LIBRO quarto agitur de rebus, quæ ad laicos attinent: cuius Tituli sunt:

De Sponsalibus, & matrimonijs.
 De Desponsatione impuberum.
 De Claustrina desponsatione.
 De Sponsa duorum.
 De conditionibus appositis in desponsationibus, vel alijs contractibus.
 Qui Clerici, vel vouentes matrimonium contrahere possint.
 De eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium.
 De Coniugio Leproforum.
 De Coniugio Seruorum.
 Ne Natis ex libero ventre.
 De Cognatione spirituali.
 De Cognatione legali.
 De eo, qui cognouit consanguineam vxoris suæ, vel sponsæ.
 De Consanguinitate, & affinitate.
 De Frigidis, & maleficijs, & impotentia coeundi.
 De Matrimonio contracto contra Interdictum Ecclesiæ.
 Qui filij sint legitimi.
 Qui matrimonium accusare possunt, vel contra illud testificari.
 De Diuortijs.
 De Donationibus inter virum, & vxorem, & de dote post diuortium restituenda.
 De secundis nuptijs.

IN LIBRO quinto agitur de Delictis sine criminibus, & eorum penis: vnde eius Tituli sunt:

De Accusationibus, Inquisitionibus, & Denunciationibus.
 De Calumniatoribus.
 De Simonia, & ne aliquid pro spiritualibus exigatur, vel promittatur.
 Ne Prælati vices suas, vel Ecclesias sub annuo censu concedant.
 De Magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.
 De Iudicibus, Saracenis, & eorum seruis.
 De Hereticis, & Schismaticis, & ordinatis ab eis.
 De Apostatis, & reiterantibus Baptisma.
 De ijs qui filios occiderunt.
 De Infantibus, & languidis expositis.
 De Homicidio voluntario vel Casuali.
 De Clericis pugnantibus in duello.
 De Sagittarijs.
 De Adulterijs.
 De Raptoribus, Incendiarijs, & violatoribus Ecclesiarum.
 De Furtis.
 De Vfuris.
 De Crimine falsi.
 De Sortilegis.
 De Collusione detegenda.
 De Delictis puerorum.
 De Clerico venatore.
 De Clerico percussore.
 De Maledicis.
 De Clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante.
 De Clerico non ordinato, ministrante.
 De Clerico per saltum promoti.
 De eo, qui ordinem furtiuè suscepit.

De Excessibus Prælatorum, & subditorum.
De Noui operis Nunciacione.
De Priuilegijs, & excessibus priuilegiatorum.
De Purgatione Canonica.
De Purgatione vulgari.
De Iniurijs & damno dato.
De Pœnis.
De Pœnitentijs, & remissionibus.
De Sententia excommunicationis.
De Verborum significatione.
De Regulis Iuris.

Totum igitur Canonicum ius in Quinq; Libros Decretalium diuisum, ad quatuor capita potissimum reducitur, videlicet, Ad personas Clericorum, vel Laicorum: Ad res earundem personarum: Ad Iudicia, & actiones: Ad delicta & eorum pœnis. In 1. lib. agitur de personis Clericorum, & de Modis quibus eliguntur, transferuntur, vel ab officio amouentur.

In secundo libro, agitur de Actionibus, & Iudicijs Ecclesiasticis. In tertio libro de Rebus Clericorum, & Ecclesiarum; & proinde etiam de vita, & honestate Clericorum & de Sacramentis, quorum clerici sunt ministri. In quarto libro agitur de statu Laicorum; ac proinde de ijs, quæ ad Matrimonium spectant, & de ijs, quæ ipsum antecedunt, vel sequuntur, vel comitantur. In quinto libro agitur de Criminibus, & eorum pœnis. In his omnibus Ius Canonicum eo modo quo potuit, Iuris civilis seruaui ordinem, quod attinet ad Titulos librorum.

Allegantur Decretales hoc modo: *Et si Iudæos, De Iudæis*, hoc est in Decretali, quæ incipit. *Et si Iudæos*, titulo de Iudæis, vel sic, *extra, de Iudæis, et si Iudæos*, hoc est, extra Decretum, tit. de Iudæis in ca. quod incipit. *Et si Iudæos*.

Sextus liber Decretalium diuiditur etiã in quinque libros, & in eosdem Titulos, in quos libri Decretalium diuiduntur, sed pauciores. Nam Quinque libri Decretalium continent Titulos centum octoginta quinque: Sextus verò liber Decretalium habet Titulos septuaginta septem. Dicitur est sextus, quia editus post quinque libros Decretalium à Bonifacio VIII. ante quem Quinque libros Decretalium promulgauit Gregorius IX. Hic porro liber Sextus allegatur sic: *cap. Si Iudæi. De sent. excomm. in 6.*

Clementinarum liber diuiditur, & ipse etiam in quinque libros, & in eosdem Titulos, sed pauciores distribuitur: nam solum continet titulos quinquaginta tres. Dicitur est liber Clementinæ, quia editus est auctoritate Clementis V.

Allegatur sic: *Clem. si furiosus, De Homicidio*, hoc est, in Clem. quæ incipit, si furiosus titulo. de homicidio.

Præter has quatuor partes Iuris Canonici, extat Liber qui continet constitutiones à Ioanne 22. editas, quæ dicuntur Extrauagantes Ioannis 22. & quatuordecim Tit. habet vnde allegari solent hoc modo; *Extrauag. Execrabili. De Præben. inter Extrauagantes Ioannis 22.*

Extat etiam Liber Extrauagantium communium, hoc est, constitutionum, quæ à diuersis Pontificibus sunt editæ. Et diuiditur etiam is Liber Extrauagantium communium in quinque libros, eosdem titulos, sed paucissimos, continentis.

Ita allegari solet. *Extrauag. Ambrosiose, De Reb. Eccl. que non alienant. inter communes.*

In totum Gratiani Decretum scripserunt, qui sequuntur Auctores:

Guido de Bayfio dictus vulgo Archidiaconus Bononiensis.

Aegidius de Bellamera.

Dominicus dictus, à S. Geminiano & ideo citari solet Geminianus.

Ioannes à Turrecremata, Cardinalis Sancti Sixti.

Ioannes Antonius à S. Gregorio, alio nomine, Præpositus Mediolanensis, & Cardinalis Alexandrinus.

Ludouicus Bologninus.

In quinque libros Decretalium.

Innocentius Quartus.

Henricus, aliàs Cardinalis Hostiensis.

Ioannes Andreæ, Bononiensis.

Henricus Boich Leonensis.

Aegidius Bellamera.

Baldus de Vbaldis, Perusinus.

Franciscus de Accolti, Aretinus.

Antonius de Butrio, Bononiensis.

Goffredus Tranensis.

Petrus de Ancharano, Bononiensis.

Franciscus de Zabarellis Patavinus, Cardinalis.

Nicolaus de Tudeschis, siue, Abbas Panormitanus.

Ioannes de Anania, Bononiensis.

Ioannes de Imola.

Fortunius Garzias Hispanus.

Andreas Barbatia, Siculus.

Philippus Decius Mediolanensis.

Felinus Sandeus, Canonicus Ferrariensis.

Augustinus Berouius Bononiensis.

In Sextum Decretalium.

Archidiaconus.

Ioannes Andreæ.

Ioannes Monachus.

Petrus de Ancharano.

Dominicus à Sancto Geminiano.

Guilielmus de Monte Lauduno.

Iacobus Fontanus.

Philippus Francus Perusinus.

Ludouicus Gomezus.

In Librum Clementinarum.

Bonifacius de Vitalinis.

Petrus de Ancharano.

Ioannes de Imola.

Abbas Panormitanus.

Francus de Zabarellis, Cardinalis.

Guilielmus à Monte Lauduno.

Andreas Barbatias.

Iacobus Fontanus.

Alij verò scripserunt in certos aliquos Iuris Canonici Titulos, si nempe subscripsi.

Didacus Couarr. Epitomen in totum quartum librum Decret.

Ioannes Antonius à Sancto Georgio, idem, qui præpositus Mediolanensis, in eundem librum.

Philippus Francus in Titulum de Appellationibus.

Ioannes

Ioannes Antonius Præpositus in eundem Titulum.

Antonius Burgos Hispanus in tit. de empt. & venditione.

Andreas Alciatus in Titulum de Præscriptionibus, & in Titulum De Iureiurando.

Didacus Couarruuias in c. Alma mater. De sent. excomm. in 6. & in Clem. Si furiosus, de Homicidio, & in Regulam, Peccatum, de regul. iuris. in 6. & in c. Quamuis. De pactis in 6. & in Regulam possessionis malæ fidei. de regulis iuris in 6. Marianus Sozinus senior in titulum de Iudicijs, & in tit. de Foro comp. & in tit. de libelli obla. & in alios quosdam tit. Petrus Paulus Parisius in tit. de probationibus. De Testibus. De Exceptionibus. De Præscriptionibus. Dynus Mugellanus in tit. de reg. iur. in 6. cum Additionibus.

Ioannis Andree, Petri de Anchar. & Nicolai Boerij.

Paro Ius Canonicum, ego sic per libros, & titulos diuiderem: ut in primo li. de Personis ageretur, & tit. essent hi.

De Origine Iuris Canonici.

De Summa Trinitate, & Fide Catholica.

De Libris, & Scripturis Canonici.

De Iure Diuino.

De Constitutionibus.

De Rescriptis.

De Mandatis Apostolicis.

De Statutis.

De Priuilegijs personarum.

De Consuetudine.

De Iure personarum.

De Summo Pontifice Romano.

De Cardinalibus S. Ecclesie Romanæ.

De Patriarchis.

De Primatibus.

De Archiepiscopis.

De Episcopis.

De Chorepiscopis.

De Abbate, & eius officio.

De officio Præpositi.

De officio Decani.

De officio Archidiaconi.

De officio Archipresbyteri.

De officio Primicerij.

De officio Thesaurarij.

De officio Personatus.

De officio Sacristæ.

De officio Prioris.

De officio Oeconomii.

De officio Vicarij.

De officio Iudicis ordinarij.

De officio Iudicis delegati.

De officio Legati.

De officio Nuncij Apostolici.

De officio Conseruatoris.

De Syndico, & eius officio.

De ijs qui habent dignitates.

De Canonici.

De Portionarijs, & Beneficiarijs.

De Commendatarijs.

De Parocho, & eius officio.

De Capellanis.

De Coadiutore.

De Clericis, qui sunt in sacris ordinibus constituti.

De Presbytero.

De Diacono.

De Subdiacono.

De Clericis in Minoribus Ordinibus constitutis.

De Acolytha.

De Lectore.

De Exorcista.

De Ostiario.

De Monachis.

De Sacerdotalibus.

De Canonicis Regularibus.

De Religiosis Mendicantibus.

De Religiosis Militibus.

De Procuratoribus.

De Laicis.

In secundo Libro.

Quomodo Clerici acquirant, conseruent, vel amittant Dignitatem, Officium, Ecclesiam vel quoduis aliud Ecclesiasticum Beneficium, cuius tituli essent.

De Electione, & Electi potestate.

De Postulatione Prælatorum.

De Præsentatione, & Iure patronatus.

De Nominatione.

De Institutione.

De Collatione.

De Iure ad Superiorem deuoluto.

De Confirmatione.

De Consecratione.

De Translatione Episcopi.

De Renunciatione.

De Vacatione Ecclesie.

De Auctoritate, & vsu pallij.

De Supplenda negligentia Prælatorum.

De Vita, & honestate Clericorum.

De Cohabitatione Clericorum, & mulierum.

De Priuilegijs Clericorum.

De Temporibus Ordinationum.

De Scrutinio faciendo.

De ætate, & qualitate, & ordine præficiendorum.

De Horis Canonici.

De Clericis non residentibus.

De Clericis coniugatis.

De Clericis peregrinis.

De Clerico ægrotante, vel debilitato.

De Concilijs, & Conuentibus Episcoporum.

De Visitatione per Episcopum facienda.

In Tertio Libro.

De Iudicijs.

De Iurisdictione omnium Iudicum Ecclesiasticorum.

De Foro competenti.

De In ius vocando.

De Libelli oblatione.

De Mutuis petitionibus.

De Litis contestatione.

Vt Lite non contestata nõ procedatur ad testium receptionem.

De Iuramento calumniæ.

De Dilationibus.

De Ferijs.

De Ordine cognitionum.

De Plus petitionibus.

De Causa possessionis, & proprietatis.

De Restitutione spoliatorum.

De Dolo, & Contumacia.
 De Mittendo in possessionem.
 Ut lite pendente nihil innovetur.
 De Sequestratione possessionum, & fructuum.
 De Procurrationibus.
 De Confessis.
 De Probationibus.
 De Testibus.
 De Fide instrumentorum.
 De Præsumptionibus.
 De Præscriptionibus.
 De Appellationibus, & Recusationibus.
 De Iureiurando.
 De Sententiâ, & re iudicata.
 De Transactionibus.
 De Pactis.
 De ijs, quæ vi metusæ causa fiunt.
 De in integrum restitutione.
 De Compromissis.
 De Inducijs, & Pace.
 De Parendo, siue obediendo Iudici.
 De Citando reo.
 De ijs, quæ potest Collegium Canonicorum Se-
 de vacante.
 De ijs quæ fiunt à Prælati sine cōsensu Capituli.
 De ijs quæ potest Collegium Canonicorum.
 De Obligationibus.
 De Empto, & Vendito.
 De Locato, & Conducto.
 De Mutuo.
 De Commodato.
 De Rerum permutatione.
 De Deposito.
 De Contractu Societatis.
 De Censibus.
 De Cambijs.
 De Emphiteusi.
 De Feudo.
 De Pignore.
 De Fideiussoribus.
 De Solutionibus.
 De Donationibus.
 De Testamentis.
 De successione ab intestato.
In quarto Libro.
 De Rebus Ecclesiarum, & Clericorum : cuius Ti-
 tuli esse possent:
 De Præbendis, & Dignitatibus.
 De Beneficijs.
 De Pensionibus.
 De Peculio Clericorum.
 De Spolijs Clericorum.
 De Decimis.
 De Primitijs.
 De Canonica portione.
 De Quotidianis distributionibus.
 De Annatis.
 De Quindennijs.
 De Parochijs.
 De sepulturis.
 De Fundandis Ecclesijs, & dotandis.
 De eisdem erigendis.
 De ædificandis.
 De reparandis.
 De Consecrandis.
 De vnione Ecclesiarum.

De violatione Ecclesiarum.
 De Immunitate Ecclesiarum.
 De Rebus sacris, altaribus, vestibus, & vas.
 De alienandis rebus Ecclesiæ, vel non.
 De Cappellis Monachorum.
 De Exactionibus, & procurrationibus à Clericis
 petendis, vel non.
 De Sacramentis.
 De Baptismo.
 De Confirmatione.
 De Eucharistia.
 De Celebratione Missarum.
 De Pœnitentiâ.
 De Extrema Vnctione.
 De Reliquijs, & veneratione Sanctorum.
 De Obseruatione ieiuniorum.
 De Ordine.
 De Matrimonio.
 De Sponsalibus.
 De Cognatione spirituali.
 De Cognatione Legali.
 De Consanguinitate.
 De Affinitate.
 De Impedimentis omnibus Matrimonij.

In quinto Libro.

De Criminibus, & eorum pœnis, cuius Tituli ef-
 sent, qui sequuntur.
 De Accusatione.
 De Inquisitione.
 De Denunciatione.
 De Calumniatoribus.
 De Simonia.
 De Iudæis, & Saracenis.
 De Hæreticis.
 De Schismaticis.
 De Apostatis.
 De Homicidio.
 De Adulterijs.
 De Furto.
 De Raptoribus.
 De Vsuris.
 De Crimine Falsi.
 De Maledicis.
 De Sortilegis.
 De Sacrilegis.
 De Clerico venatore.
 De Clerico percussore.
 De Iniurijs, & damno.
 De Censuris Ecclesiasticis.
 De Excommunicatione.
 De Suspensione.
 De Interdicto.
 De Cessatione à diuinis.
 De Pœnis.
 De Irregularitate.
 De Degradatione.
 De Purgatione Canonica.
 De Pœnitentijs.
 De Indulgentijs, & remissionibus.
 De Verborum significatione.
 De Regulis Iuris.

Cap. XXX.

De Iuris Civilis Diuisione.

Ivs Ciuile, quod ad eius libros pertinet, in qui-
 bus continetur, diuiditur in Tres Partes: qua-